

Bu sayfa Őu linkten yazdırılmıŐtır: [<http://www.risaleonline.com/soru-cevap/kaderin-hali-ve-viddani-olmasi>]

[Kader ve Cüz'î İrade](#)

Soru

Kaderin Hâlî ve Viddânî Olması

Kader Risalesi'nin girişindeki, "Kader ve cüz-ü ihtiyarî, İslâmîyetin ve imanın nihayet hududunu gösteren, hâlî ve viddânî bir imanın cüzlerindedir. Yoksa ilmî ve nazari değillerdir." cümlesindeki "hâlî ve viddânî", "ilmî ve nazari" tabirlerinden ne anlamamız gerekir?

Cevap

Aslında imanın kendisi de hâlî ve viddânî bir nurdur. Çünkü imanın tarifinde, Allah tarafından kulun kalbe indirilen bir nur olduğu ifade edilir. Yani iman akıldaki bir kabul değildir. Mesela çok insanlar var ki Allah'ın varlığını aklen kabul etse de, hatta Hz. Peygamber asm.ın peygamber olduğunu bilse de iman sahibi olmuyorlar.

Çünkü kalblerinde Allah'a ve Peygambere bağlılık ve sadakat duygusunu taşıyorlar. Halbuki iman bir intisabdır; yani kalbdeki bağlılık duygusudur.

Mesela Ebu Cehil, Resulü Ekrem asm.ın peygamber olduğunu aklen bildiđi halde inkar ettiđini itiraf etmiŐti.

İslam ilimleri alanında uzman olmuş nice oryantalist denilen batılı ilim adamlar var ki, aklen islamın hak olduğunu bildikleri halde kalben iman etmiyorlar.

İmanın kalbde hissedilen bir hâl, bir zevk ve his olma sıfatına Hz. Üstad Őöyle temas eder:

"Kur'andan gelen o Sözlere ve o Nurlar, yalnız aklı mesail-i ilmiye değil; belki kalbî, ruhî, hâlî mesail-i imaniyedir ve pek yüksek ve kıymetdar maarif-i İlahiye hükmündedirler." (28.

Mektub, 3. Mesele)

"Zevkî ve hâlî ve bir derece şuhudî hakaik-i imaniye ve Kur'aniyeye mazhariyet olduğunu..."
(29. Mektub, 9. Kısım)

İmanın vicdânî olması ise, kalbde olan manasınadır. Çünkü vicdan kalbedir.

"Kalbden maksad; sanevberî (çam kozalağı) gibi bir et parçası değildir. Ancak (kalb) bir latife-i Rabbaniyedir ki, mazhar-ı hissiyatı, vicdan; ma'kes-i efkârı, dimağdır." (İşaratül İcaz)

Yani kalbin his ve duygularla alakalı mekezinin adı vicdandır. Öyleyse imanın yeri kalbdeki vicdandır ve iman, vicdanda bulunan nurlu bir hâldir.

Bununla beraber imanın yeri akıl olmasa da imanın delilleri akıl ile anlaşıldığı için iman aynı zamanda ilmi ve nazarî bir konudur, yani aklın nazarıyla (bakışıyla) ve ilmi yollarla anlaşılıp isbat edilebilir. Buradaki imandan kasdımız genel anlamda Allah'a ve İslam Dinine iman etmektir.

Fakat kader ve cüzi ihtiyari meselesine iman ise farklıdır. O sadece hâlî ve vicdânî bir imandır. Onda ilmî ve nazarîlik (fikir nazarıyla anlaşılabilme) tarafı yoktur.

Yani başkasına, (imanı olmayanlara) delillerle ve akli yollarla anlatılamaz.

Yalnız burada çok önemli bir incelik vardır. O da şudur:

Başkasına anlatılamayan şey kader ve cüzi iradenin varlıkları değil, hayırların kadere günahların insan iradesine nisbet edildiği doğru ve olması gereken kader anlayışıdır. İşte bu, hâlî ve vicadî bir imanla elde edilebilir.

Çünkü insanın cüzi irade sahibi olduğu açık bir konudur. İspata gerek yoktur.

Kaderin varlığı ise kainattaki sonsuz düzene dayanarak herşeyin önceden programlı olduğu gösterilerek bir derece isbat edilebilir.

Fakat kadere iman demek varlıklarını kabul etmek değil, "Herşey kader ile olduğuna inandığı halde insanın işlediği kötülüklerden tamamen mesul olduğunu kabul etmek" demektir.

Zaten Kader Risalesinde dikkat edilirse bu cümleden sonra gelen izahlarda Hz. Üstad, bu doğru taksimatın müminlerce yapılabileceğini, inatçı nefsi emmarelerin bunu yapamayacağını izah ediyor.

Dolayısıyla, "Kader ve cüz-ü ihtiyarî, ...hâlî ve vicdanî bir imanın cüzlerindedir." cümlesiyle kasd olunan mana şudur:

"İman, aslen hâlî ve vicânî bir nurdur. Kader ve cüz-i ihtiyarî ise o imanın iki cüz'üdür. "

Hadiste, "İman kırk küsur şubedir" buyrulmuştur. İki şubesi de kader ve cüz-i irade olsa gerektir.

-